

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

MODERN APPROACHES TO SUPPLY LIFE IN THE HOSPITALITY INDUSTRY

УДК 338.48:379.8

DOI: <https://doi.org/10.32843/infastruct61-13>

Вецепура Н.В.

к.е.н., доцент,
доцент навчально-наукового інституту
Київський національний університет
культури і мистецтв

Земліна Ю.В.

к.пед.н., доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанного
і туристичного бізнесу
Київський національний університет
культури і мистецтв

Vesepura Natalia

Kyiv National University Culture and Arts

Zemlina Yuliia

Kyiv National University Culture and Arts

Економічна криза, спричинена пандемією коронавірусної інфекції COVID-19, викликає постійно зростаючу потребу в поліпшенні існуючої облікової системи в усіх секторах економіки України та сфері індустрії гостинності зокрема. Облікова система являє собою важливе інформативне першоджерело управління ефективністю бізнес-процесами та забезпеченням життєдіяльності. У статті досліджено індустрію гостинності з позицій системного підходу та запропоновано її розглядати як самостійну виробничу, соціально-економічну систему з приводу виробництва продукту цієї сфери, його розподілу, обміну та споживання. Зазначено, що для забезпечення життєдіяльності індустрії гостинності необхідно створити передумови ефективного функціонування її підприємств та організацій. Систематизація зарубіжного досвіду та погляд через призму вітчизняної дійсності дали змогу зробити висновок, що однією з таких передумов є розвиток інформаційної бази прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: індустрія гостинності, система, забезпечення життєдіяльності, управління, інформаційна підтримка, управлінські рішення, управлінський облік.

Экономический кризис, вызванный пандемией коронавирусной инфекции COVID-19,

вызывает постоянно растущую потребность в улучшении существующей учетной системы во всех секторах экономики Украины и в сфере индустрии гостеприимства. Учетная система представляет собой важный информативный первоисточник управления эффективностью бизнес-процессов и обеспечением жизнедеятельности. В статье исследована индустрия гостеприимства с позиций системного подхода, и предложено рассматривать ее как самостоятельную производственную, социально-экономическую систему по поводу производства продукта этой сферы, его распределения, обмена и потребления. Отмечено, что для обеспечения жизнедеятельности индустрии гостеприимства необходимо создать предпосылки для эффективного функционирования ее предприятий и организаций. Систематизация зарубежного опыта и взгляд через призму отечественной действительности позволили заключить, что одной из таких предпосылок является развитие информационной базы принятия управленческих решений.

Ключевые слова: индустрия гостеприимства, система, обеспечение жизнедеятельности, управление, информационная поддержка, управленческие решения, управленческий учет.

The economic crisis caused by the COVID-19 coronavirus pandemic is causing an ever-growing need to improve the existing accounting system in all sectors of the Ukrainian economy and in the hospitality industry. The accounting system is an important informative primary source of business process efficiency and life support management. The article examines the hospitality industry from the standpoint of a systematic approach and proposes to consider it as an independent, industrial, socio-economic system regarding the production of a product in this area, its distribution, exchange and consumption. When considering the hospitality industry as an independent, industrial, socio-economic system, it is important to define its components as the main elements of its functioning. The components of the hospitality industry include: hotel industry, restaurant business, tourism, transport companies, medical institutions, sports facilities, social and cultural institutions. It is noted that in order to ensure the life of the hospitality industry, it is necessary to create prerequisites for the effective functioning of its enterprises and organizations. The systematization of foreign experience and a view through the prism of domestic reality made it possible to conclude that one of these prerequisites is the development of an information base for making managerial decisions. The article focuses on the consideration of four categories of concepts: concepts related to function, concepts related to the use of results; concepts related to processes and technologies; concepts related to capacity. Management accounting is a process that occurs before and during operations and requires continuous improvement through changes in strategic objectives and, as a result, the emergence of new information needs that indicate feedback. Consequently, management accounting is a complex process that includes certain stages of implementation, and not just the organization. Depending on the specifics of the activity, the elements of management accounting may change, so this issue requires further study.

Key words: hospitality industry, system, life support, management, information support, management decisions, management accounting.

Постановка проблеми. Індустрія гостинності об'єднує галузі економіки, що спеціалізуються на обслуговуванні людей (діяльність туристичних фірм, готелів, підприємств харчування і торгівлі, будівництва туристських об'єктів, транспорту, навчальних закладів із підготовки кадрів тощо), та ще нещодавно являла собою одну з ключових галузей світової економіки, яка динамічно розвивалася, приносила багатомільйонні прибутки національним економікам багатьох держав. У забезпеченні своєї діяльності вона ґрунтується як на оновленні виробничого потенціалу (використанні науково-технічних інновацій, інформаційних технологій), підвищенні освітнього рівня персоналу, так і на пошуку й упровадженні нових технологій,

стратегій і підходів до управління бізнесом. В умовах несприятливої епідеміологічної обстановки діяльність індустрії гостинності опинилася під серйозною загрозою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова позиція авторів дослідження сформувалася на основі вивчення та аналізу теоретико-методичних праць багатьох зарубіжних та вітчизняних авторів. Дослідженню підлягають поняття «гостинність», «індустрія гостинності», які досліджуються науковцями з різних позицій – як соціальне, культурне та морально-етичне явище, а також із погляду виробництва [1–5]. Але необхідно зазначити, що як наукові категорії процеси гостинності, функціонування індустрії гостинності

та її життєдіяльності недостатньо досліджені. Життєдіяльність як напрям розвитку системи за рахунок створення єдиного інформаційного простору та інтеграції аналітичних систем, що відповідають за безпеку та життєдіяльність, відбувається шляхом: упровадження інноваційних рішень у галузі; системного підходу до організації єдиного інтелектуального простору; забезпечення та управління інформаційною безпекою; використання світового досвіду.

Питання функціонування та розвитку туристичної сфери досліджували Л.В. Забуранна [6], В.К. Федорченко, І.М. Мініч [7] та ін., проблеми та перспективи розвитку готельної та ресторанної галузі відображено в працях [2; 3].

Оскільки теоретичні та методологічні питання, пов'язані із забезпеченням життєдіяльності сфери індустрії гостинності, мало вивчені, низка існуючих положень є дискусійною. Недостатнє знання наслідків життєдіяльності сфери індустрії гостинності за умов невизначеності й навіть адаптації підприємств та їх об'єднань зазначеної сфери до умов пандемії COVID-19 послужили обґрунтуванням вибору теми дослідження, визначили мету та напрям дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні передумов ефективного функціонування підприємств сфери індустрії гостинності для забезпечення її життєдіяльності в умовах невизначеності та несприятливої епідеміологічної обстановки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якісні зміни господарської діяльності будь-якого суб'єкта економічної діяльності в ринкових умовах залежать від змін характеру управління. Сучасний етап, етап відновлення економіки в умовах пандемії COVID-19, який супроводжується забезпеченням життєдіяльності сфери послуг, зумовив зростання потреб управлінської ланки підприємств індустрії гостинності у своєчасній інформації, необхідній для прийняття короткострокових і стратегічних управлінських рішень.

Найважливіша велика кількість підходів до трактування терміна «індустрія гостинності» може викликати неоднозначну реакцію. З одного боку, велика кількість трактувань одного поняття говорить про те, що наукова думка у цьому напрямі не стоїть на місці, а з іншого – таке становище показує недостатню опрацьованість даного поняття, тобто необхідність проведення подальших досліджень із цієї проблеми.

На нашу думку, індустрія гостинності – це складна, багатопланова динамічна категорія, яка потребує подальшого уточнення та конкретизації.

В американському словнику [8] індустрія гостинності зазначена як сфера підприємництва, що складається з таких видів обслуговування, які ґрунтуються на принципах гостинності і

характеризуються щедрістю та доброзичливістю у ставленні до гостей. У ньому підкреслено, що індустрія гостинності є сферою підприємництва. Суть підприємництва в інтерпретації Ф. фон Хайєка [9] – пошук і дослідження нових економічних можливостей; характеристика поведінки, а не будь-якого роду заняття. Коло конкретних підприємницьких функцій включає у себе пошук нових можливостей для господарської активності.

Сучасний менеджмент розглядає підприємця як людину, яка під час організації нового бізнесу пов'язана з ризиком, генерацією нової ідеї, нової продукції, виду послуг, які пропонуються суспільству. Організаціями, що діють в умовах нестійкого середовища, повинні управляти керівники, які можуть думати і діяти як підприємці. Підприємливість потрібна на кожному рівні організаційної ієрархії підприємства або об'єднання підприємств.

У практичному посібнику з підприємництва А. Хоскінга поняття «бізнес» і «підприємництво» тотожні й означають діяльність, здійснювану приватними особами, підприємствами або організаціями з вилучення природних благ, виробництва або придбання та продажу товарів або надання послуг в обмін на інші товари, послуги або гроші для взаємної вигоди зацікавлених осіб або організацій [10, с. 18–24].

Діяльність із виробництва та обмінних операцій між підприємцем та іншими елементами господарського середовища здійснюється за допомогою таких функцій: ведення фінансів та обліку (мобілізація капіталу за рахунок коштів інвесторів та кредиторів, накопичення доходів від продажів, управління використанням капіталу і доходів); кадрової (відбір і прийом на роботу, вирішення питань щодо використання працівників); матеріально-технічного забезпечення (придбання сировини, машин, устаткування); виробничої (перетворення сировини і матеріалів на продукцію, придатну для продажу клієнтам підприємства); маркетингової (визначення потреб і інтересів споживачів).

Із думкою А. Хоскінга з приводу тотожності понять «бізнес» і «підприємництво» можна і не погодитися, оскільки перше поняття видається більш широким, аніж друге. Це дуже важливий аспект, оскільки бізнес включає дії не лише підприємців, а й споживачів, тобто охоплює відносини між усіма учасниками ринкової економіки.

Індустрія гостинності об'єднує туризм, готельний і ресторанний бізнес, громадське харчування, відпочинок та розваги, організацію конференцій і нарад [1, с. 12].

І в першому [8], і в другому [1] визначенні індустрія розглядається досить вузько. Так, в американському словнику з позицій економічних відношень між суб'єктами надання та одержання послуг індустрія гостинності не досліджена;

у роботі [1] індустрія гостинності розглядається звужено, тільки для туристів, та об'єднує готельний і ресторанный бізнес.

Стосовно нових умов господарювання найбільш удалим видається визначення С.С. Скобкіна: індустрія гостинності виступає як самостійна, складна і відносно відособлена соціально-економічна система, яка залучає значні матеріальні, фінансові та трудові ресурси [11, с. 2].

У спеціальній економічній літературі поняття «система» як ціле, що складається з частин, уживається в різних значеннях. У науковому розумінні система – це набір як взаємозалежних, так й інтерактивних елементів, кожен із яких робить значний внесок у характеристики цілого. Механізм системи характеризується такими елементами: теорія (визначення мети, предмета та методу) та практика: система в статичності – це її структура (компоненти та їх співвідношення), у динамічності – технологічні процеси. Загальновідомими властивостями системи є такі:

- система прагне зберегти свою структуру (ця властивість полягає в об'єктивному законі організації – законі самозбереження);
- система має потребу в управлінні;
- у системі формується складна залежність властивостей елементів і підсистем, що входять до неї.

Під час розгляду індустрії гостинності як самостійної виробничої, соціально-економічної системи важливим є визначення її складників як основних елементів її функціонування. До складників індустрії гостинності можна віднести: готельне господарство (готельний бізнес), яке налічує значну кількість підприємств (готелів, мотелів, кемпінгів тощо), що розраховані на певну кількість клієнтів та забезпечують відповідний рівень обслуговування з урахуванням їхньої платоспроможності; ресторанный бізнес (мережі ресторанів, кафе, заклади швидкого харчування та інші заклади громадського харчування); туристичний бізнес (туристичні фірми); транспортні підприємства (аеропорти, залізниці, автомобілі тощо), які надають транспортні послуги різного роду перевезень; медичні заклади, які можуть надавати необхідну медичну допомогу; спортивні споруди (спортивні комплекси, басейни, тренажерні зали), які дають змогу підтримувати гарну фізичну форму людини; соціально-культурні заклади (музеї, виставкові центри, театри, концертні зали, бібліотеки тощо), що переймаються задоволенням духовних потреб людини [12, с. 44].

Для системи характерна не лише наявність зв'язків та відносин між елементами, що її утворюють, а й нерозривна єдність із середовищем, у взаємозв'язку з яким система проявляє свою цілісність. Будь-яку систему можна розглянути як елемент системи вищого порядку, тоді як її елементи

можуть виступати як системи нижчого порядку. Окремі рівні системи зумовлюють певні аспекти її поведінки, а цілісне життєзабезпечення та функціонування – це результат взаємодії всіх її боків та рівнів. Для більшості систем характерна наявність у цих процесах передачі інформації й управління.

У процесі забезпечення життєдіяльності системи здійснюється реалізація сформованих завдань, якими визначаються завдання підприємства, основні напрями діяльності. При цьому на життєздатність впливають багато чинників. Частина відображає закономірний вплив, інша носить стохастичний характер. Вплив цих чинників може призводити до різних відхилень. У цьому разі стабільність досягається за допомогою управлінських рішень, які приводять стан об'єкта у відповідність із метою виробництва та заданими планами.

Індустрія гостинності як система – це сукупність багатьох підприємств та організацій, зайнятих виробництвом товарів для секторів гостинності та сукупність секторів та їхніх підприємств, які безпосередньо надають послуги гостинності. Іншими словами, індустрію гостинності можна охарактеризувати як сукупність усіх видів діяльності, що виробляють матеріальні блага у вигляді продуктів, енергії, підготовки трудових ресурсів для забезпечення сфери гостинності необхідними товарами і кадрами та безпосереднього надання послуг гостинності на основі використання цих товарів. О.В. Дишкантюк зазначає: специфіка підприємств інфраструктури гостинності полягає у тому, що вони спрямовані на збільшення й поліпшення якості споживчих послуг, які надаються населенню та приїжджим, а також на отримання синергетичного ефекту від їх взаємодії [13, с. 26].

Можна погодитися з думкою В.П. Руденко [14, с. 69] про те, що «індустрія гостинності – це особлива самостійна галузь економіки, що складається з групи галузей і підприємств, функції яких полягають у задоволенні різноманітного попиту на різні види відпочинку і розваг». Цінність визначення полягає у комплексному підході до індустрії гостинності. Індустрія гостинності досліджується не лише з позицій надання послуг готелями, до неї залучаються ще підприємства, що виробляють товари та надають послуги, які тісно пов'язані з готельним бізнесом.

Результати аналізу еволюції становлення світових концепцій управління складними виробничими, соціально-економічними системами дають змогу дійти висновку, що у процесі управління дедалі більше уваги приділяється питанням інформаційної підтримки підготовки та прийняття управлінських рішень. Це, насамперед, відбивається на підвищенні оперативності обробки інформації, прийнятті більш обґрунтованих, якісних і менш ризикованих управлінських рішень.

Для успішної та ефективної реалізації у виробничо-економічних системах управлінське рішення має мати низку обов'язкових і точно регламентованих характеристик (вимог):

- цільова спрямованість рішення;
- визначення плану реалізації рішення та списку виконавців рішення;
- несуперечність чинним державним, регіональним та іншим положенням, нормативам та іншим подібним регламентуючим документам;
- виділення зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на рішення;
- визначення місця конкретного рішення в динаміці вже прийнятих та запланованих для прийняття рішень;
- дотримання правових норм ухвалення рішення;
- своєчасність рішення;
- адаптивність рішення.

Для забезпечення у цілому життєдіяльності індустрії гостинності необхідно створити передумови ефективного функціонування її підприємств та організацій. Однією з таких передумов є розвиток інформаційної бази прийняття управлінських рішень.

Як відомо, інформація є ключовою ланкою у процесі розроблення та прийняття управлінських рішень. В управлінні підприємствами сфери індустрії гостинності та взагалі бізнесом інформація виступає як детермінант рівня ризику в управлінській діяльності. Підвищення поінформованості про зовнішнє та внутрішнє середовище дає змогу мінімізувати ризики, що позитивно позначається на зниженні витрат компанії на виробництво продукції та послуг. Аналіз інформаційної підтримки процесу розроблення, прийняття та реалізації управлінських рішень – складне методологічне завдання, що вимагає узгоджених зусиль щодо дослідження цієї тематичної галузі.

Необхідно відзначити, що наявність інформації є ключовим елементом механізму ухвалення управлінських рішень на підприємстві в умовах індустрії гостинності. При цьому для прийняття обґрунтованих та виважених управлінських рішень необхідно враховувати такі найважливіші аспекти: зовнішні характеристики поточного стану та динаміки економічного середовища; механізм ухвалення рішень; критерії оцінки правильності управлінських рішень.

В умовах будь-якого підприємства інформаційною базою ухвалення управлінських рішень є бухгалтерський облік. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» передбачається вирішення таких завдань:

- повне і безперервне відображення всіх господарських операцій, які були здійснені на підприємстві у звітному періоді;
- складання встановленої органами державного управління фінансової (бухгалтерської) звітності;

- надання інформації внутрішнім споживачам для контролю господарської діяльності і прийняття управлінських рішень;

- надання необхідної інформації зовнішнім користувачам, що відбиває реальний фінансовий стан підприємства.

Необхідно відзначити, що наявність інформації є ключовим елементом механізму ухвалення управлінських рішень в умовах підприємств індустрії гостинності. При цьому для ухвалення обґрунтованих і зважених управлінських рішень необхідно враховувати найбільш важливі аспекти: зовнішні характеристики поточного стану і динаміки економічного середовища; механізм ухвалення рішень; критерії оцінки правильності управлінських рішень.

Дані бухгалтерського обліку, які акумулюються у фінансовій звітності, як правило, не дають уявлення про реальний стан справ у компанії або окремому її підрозділі, тому у супровід обов'язкової бухгалтерської звітності беззастережний розвиток отримала управлінська звітність, яка надає власникам відповіді на всі питання в межах реального часу.

Основними цілями і завданнями управлінського обліку є такі:

- нормування, планування та облік виробничих витрат, калькулювання собівартості продукції (послуг); прогнозування, планування та облік витрат звітного періоду, планування та облік довгострокових витрат на капітальні вкладення й інвестиційну діяльність;

- формування кількісної інформації для використання в оперативному управлінні господарською діяльністю, контролі дій та стимулюванні персоналу;

- планування, облік та аналіз витрат і результатів діяльності за напрямками, підрозділами, сегментами діяльності, центрами відповідальності.

Управлінський облік дає змогу:

- власнику побачити тенденції розвитку свого бізнесу та зіставити отримані результати з результатами інших учасників ринку;

- генеральному керуючому, керівникам департаментів визначити ефективність діяльності підрозділів готелю, проводити контроль витрат, формувати справедливую систему заохочення співробітників, планувати доходи та витрати на основі бюджетів підрозділів, здійснювати податкове та фінансове планування, проводити ціноутворення на основі аналізу беззбитковості та питомих витрат;

- потенційному інвестору, покупцю, кредиторі отримати чітку та достовірну інформацію про динаміку розвитку бізнесу та його поточний стан;

- компанії, що управляє, отримувати уніфіковану інформацію про фінансовий стан усіх готелів мережі та зіставляти отримані дані.

Сучасний управлінський облік вийшов за межі бухгалтерського обліку, та містить не лише елементи останнього, а й елементи оперативного обліку, планування, нормування та прогнозування. Таким чином, управлінський облік – це процес визначення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та надання інформації, необхідної менеджменту компанії для здійснення оцінки, планування, контролю, регулювання господарської діяльності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо пом'якшення фінансових та операційних ризиків, забезпечення оптимального використання ресурсів та контролю над повнотою їх обліку.

В умовах поширення пандемії COVID-19, яка чинитиме все більший тиск на існуючі ресурси, інфраструктуру та технології, ресурси стають усе більш обмеженими, компанії повинні постійно переорієнтувати продукти та послуги, що поставляються, спираючись на ті з них, які є критично необхідними для задоволення потреб замовників і забезпечення стабільності ринку. Не менш важливим є точне уявлення про ті напрями, які слід перенести на другий план, щоб забезпечити ефективний перерозподіл наявних ресурсів. Компанії повинні мати чітку та документально оформлену концепцію пріоритизації завдань, що відображатиме стійкість до окремих видів ризиків та підкріплюється грамотно розробленим для прийняття управлінського рішення про прийнятний рівень ризику (наприклад, про припинення надання певних послуг) під час пандемії.

Варто зазначити, що призначення регулювання в умовах сучасного турбулентного середовища полягає у тому, щоб у реальних умовах виробництва, коли кількісні та якісні характеристики параметрів виробничих процесів неминуче коливаються, знаходити форми впливу та використання наявних ресурсів, що забезпечують виконання планових завдань. Управлінські рішення, прийняті у процесі регулювання, за своїм призначенням, змістом, порядком організації та вибору прийнятних варіантів, складом осіб, що залучаються для підготовки рішень та організації останніх, докорінно відрізняються від рішень планових.

Розглядаючи призначення та зміст функції «регулювання», які зумовлені її суб'єктивною характеристикою, не можна не помітити, що ефективність і реалізація функції залежить, насамперед, від того, якою мірою особи, в обов'язки яких входить регулювання ходу виробництва, обізнані про стан ходу та результати діяльності керованого ними підрозділу. За інших рівних умов чим вищий ступінь поінформованості, тобто чим правильніше та своєчасніше поінформовані особи, які керують виробництвом, про величину та характер відхилень фактичних показників роботи керованого підрозділу від запланованих, про кількісний та

якісний вплив на ці показники окремих факторів та умов, про причини, що викликали відхилення кількісних характеристик факторів від запланованих, тим конкретніше та ефективніше може бути вибрано та здійснено регулюючий вплив.

Умовою регулювання є систематичний облік виробничо-господарської діяльності підприємств індустрії гостинності та її аналіз. За результатами аналізу виконання плану виробництва, реалізації, прибутку та інших показників можуть бути прийняті конкретні рішення щодо регулювання процесу виробництва. При цьому слід урахувати, що в основі виконання виробничих завдань за всіма економічними показниками діяльності підприємства знаходяться виробництво та випуск продукції в установленому обсязі, необхідного асортименту та якості. Для забезпечення всіх рівнів управління необхідною інформацією, а також із метою регулювання, контролю діяльності, прогнозування та управління, прийняття управлінських рішень підприємства індустрії гостинності самостійно розробляють склад і зміст внутрішньо-фірмової звітності, а також визначають терміни її подання на різні рівні управління. Організація управлінського обліку повинна забезпечувати ідентичність інформації і розрахунків, зроблених на основі бухгалтерського обліку. Концептуальні засади управлінського обліку визначено у публікації Міжнародної федерації бухгалтерів (МФБ) «Концепції управлінського обліку». У документі розглядаються чотири категорії концепцій: концепції, пов'язані з функцією; концепції, пов'язані з використанням результатів; концепції, пов'язані з процесами та технологіями; концепції, пов'язані з потенціалом [15]. Перша група концепцій пов'язана з характеристикою функції управлінського обліку з погляду на: ефективність використання ресурсів, створення вартості, процеси, пов'язані з виробництвом продукції (послуги), групові дії.

Управлінський облік, по-перше, фокусується на ефективності перетворення ресурсів з однієї форми на іншу під час ведення бізнесу. Ресурси у фізичній та грошовій формах розглядаються як ресурси, що споживаються структурами, системами, процесами, персоналом.

По-друге, оцінка ефективності використання ресурсів вимірюється з погляду забезпечення ефективного перерозподілу наявних ресурсів та створення вартості на ринках продуктів чи послуг (для клієнтів) та ринків капіталу (для акціонерів), а також задоволення потреб зацікавлених сторін, таких як постачальники, співробітники, суспільство у цілому.

По-третє, управлінський облік фокусується на головних бізнес-процесах за участю клієнтів, постачальників та інших зацікавлених сторін, тому, як правило, підлягають розгляду:

- взаємозв'язок бізнес-процесів у ланцюжку створення вартості бізнесу;
- зв'язок бізнес-процесів із технологіями, структурами, системами та корпоративною культурою;
- взаємозв'язок між бізнес-процесами та стратегіями щодо продуктів (послуг);
- шляхи, завдяки яким ресурси використовують та споживають у процесі діяльності для створення вартості.

По-четверте, процедури управлінського обліку виконують усередині підприємства (системи) та для забезпечення різних груп персоналу, які, своєю чергою, можуть мати стратегічні, тактичні чи операційні цілі.

Таким чином, функція «управлінський облік» спрямована не лише на ефективне використання всіх ресурсів, а й на забезпечення ефективного перерозподілу наявних ресурсів для створення вартості на користь учасників, залучених до процесів економічної діяльності, з урахуванням цілей та завдань відповідних груп персоналу.

Друга група концепцій належить до використання результату виконання функції управлінського обліку з погляду підзвітності, ефективності та порівняння з еталоном.

Це можна пояснити з позиції того, що результати управлінського обліку оцінюються на основі їхньої доданої вартості, на основі судження про перспективи використання цих результатів користувачами. Додана вартість управлінського обліку може бути виражена як міра досягнення заявлених та узгоджених цілей. Своєю чергою, такі цілі повинні відображати результат ведення управлінського обліку, який є еталоном у межах підприємства.

Третя група концепцій пояснює взаємозв'язок управлінського обліку з іншими процесами управління та є основою розвитку технологій, які використовуються в межах управлінського обліку. При цьому доцільно врахувати: збалансованість використаних ресурсів та створеної вартості; взаємодію процесів управління; розроблення та оцінку технологій.

Управлінський облік використовує особливу модель збалансованості ресурсів, що споживаються, та створеної вартості. Використання цієї моделі передбачає, що ресурси зазвичай оцінюються з урахуванням різних комбінацій витрат, а створена вартість полягає у задоволенні поточних і довгострокових інтересів конкретних учасників (клієнтів, акціонерів тощо). Управлінський облік із використанням відповідних технологій створює та збагачує інформаційні ресурси, які необхідні майже для всіх функцій управління.

Четвертий тип концепцій досліджує можливості, необхідні для ефективного реалізації функції

управлінського обліку, з погляду компетентності, постійного розвитку, творчості та критичної обізнаності.

Управлінський облік повинен бути організований так, щоб визначити та досягти рівня компетентності, що відображає передовий досвід та забезпечує результати ефективного функціонування в умовах кризоутворювального середовища. Водночас необхідним є створення обов'язкової корпоративної культури для постійного підвищення якості. Корпоративна культура означає постійну доступність низки ініціатив, вкладених у поліпшення способів реалізації функцій управлінського обліку. Одним зі складників корпоративної культури є постійний творчий пошук потенційних можливостей створення цінності у межах бізнесу. У такому разі управлінський облік повинен піддаватися постійній критичній оцінці його ефективності з погляду співвідношення «витрати – вигоди». Наведені концепції взаємопов'язані і разом становлять концептуальну основу управлінського обліку, яка розроблена з урахуванням передового міжнародного досвіду.

Висновки з проведеного дослідження.

Систематизація зарубіжного досвіду та погляд через призму вітчизняної дійсності дають змогу зробити такі висновки. Бізнес-менеджмент процесів, які інтенсивно розвиваються в умовах вітчизняних підприємств індустрії гостинності у період економічної кризи та пандемії, потребує дедалі детальнішої інформації динамічного характеру, зокрема аналізу руху фінансових ресурсів, рентабельності капіталу підприємства та ін. Такі завдання можуть бути виконані лише у системі управлінського обліку. Сьогодні не можна не помітити безперервну трансформацію існуючих підходів до аналізу господарської діяльності підприємств. В умовах економічної кризи та пандемії зростає потреба у так званому ситуаційному аналізі. Здійснення ситуаційного аналізу потребує використання комп'ютерних технологій обробки масивів функціональної інформації у режимі реального часу та будується на відповідях на основі конкретної аналітичної програми, яка характеризує стан ринків, склад споживачів та конкурентів, стан внутрішнього та зовнішнього середовища, рух товарів та продажів. Це дає змогу своєчасно розробити рекомендації та висновки щодо розроблення маркетингової тактики та поточних бізнес-планів.

Таким чином, використання міжнародного досвіду, що склався у практиці менеджменту, здатне надати менеджерам сфери індустрії гостинності інформаційно-аналітичну базу для ситуаційного аналізу в рамках єдиної системи управлінського обліку, що дасть змогу приймати ефективні управлінські рішення для забезпечення життєдіяльності сфери індустрії гостинності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Уокер Дж.Р. Введение в гостеприимство : учебное пособие / пер. с англ. В.Н. Егорова. Москва : Юнити, 2012. 735 с.
2. Завідна Л.Д. Готельний бізнес: стратегії розвитку : монографія. Київ : КНТЕУ, 2017. 600 с.
3. Теоретико-практичні підходи до ефективного функціонування ринку готельно-ресторанних послуг: стан, проблеми, тенденції : колективна монографія / В.А. Русавська та ін. Київ : Ліра-К, 2018. 420 с.
4. Мальська М.П., Пандяк І.Г. Готельний бізнес: теорія та практика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 472 с.
5. Організація готельно-ресторанної справи : навчальний посібник / В.Я. Брич та ін. Київ : Ліра-К, 2020. 484 с.
6. Забуранна Л.В. Маркетингові комунікації туристичних підприємств. Сучасна теорія і практика : монографія. Київ : Ліра-К, 2012. 152 с.
7. Федорченко В.К., Мініч І.М. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2021. 338 с.
8. Webster, Noah. An American Dictionary of the English Language. S. Converse, Printed by Hezekiah Howe, New Haven. New York, 1828. URL: <https://www.abebooks.com/first-edition/American-dictionary-english-language-containing-whole/12063492965/bd> (дата звернення: 4 листопада 2021 р.).
9. Хайек Ф. Конкуренция как процедура открытия. *Мировая экономика и международные отношения*. 1989. № 12. С. 6–14.
10. Хоскинг А. Курс предпринимательства : практическое пособие / пер. с англ. А.В. Дрыночкина, В.Н. Ляшенко. Москва : Международные отношения, 1993. 352 с.
11. Скобкин С.С. Есть ли у нас индустрия гостеприимства? Парад отелей. 2000. № 4. С. 1–6.
12. Давидова О. Індустрія гостинності у контексті проведення Євро-2012. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2011. № 121–122. С. 44–48
13. Дишкантиук О.В. Формування інфраструктурного забезпечення сфери гостинності. *Економіст*. 2016. № 7. С. 25–28.
14. Руденко В.П. Основи готельної справи : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 368 с.
15. Голов С.Ф. Управлінський облік : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 534 с.

REFERENCES:

1. Walker J.R. (2012) Vvedenie v gostepriimstvo [Introduction to Hospitality]. Moscow, Uniti, 735 p. (in Russian)

2. Zavidna L.D. (2017) Hotelnyi biznes: strategii rozvytku [Hospitality: development strategies]. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 600 p. (in Ukrainian)
3. Rusavska. V.A. etc. (2018) Teoretyko-praktychni pidkhody do efektyvnoho funktsionuvannia rynku hotelno-restorannykh posluh: stan, problemy, tendentsii [Theoretical and practical approaches to the effective functioning of the hotel and restaurant services market: state, problems, trends]. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. 420 p. (in Ukrainian)
4. Malska M.P., Pandiak I.H. (2019) Hotelnyi biznes: teoriia ta praktyka [Hotel business: theory and practice]. Kyiv: Center for educational literature. 472 p. (in Ukrainian)
5. Brych V.Ya. etc. (2020) Orhanizatsiia hotelno-restoranoi spravy [Organization of hotel and restaurant business]. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. 484 p. (in Ukrainian)
6. Zaburanna L.V. (2012) Marketynhovi komunikatsii turystychnykh pidpriemstv. Suchasna teoriia i praktyka [Marketing communications of tourism enterprises. Modern theory and practice]. Kyiv: Lira – K. 152 p. (in Ukrainian)
7. Fedorchenko V.K., Minich I.M. (2021) Orhanizatsiia turyzmu v Ukraini: rehionalni aspekty [Organization of tourism in Ukraine: regional aspects:]. Kyiv: Lira – K. 338 p. (in Ukrainian)
8. Webster, N. (1828) An American Dictionary of the English Language. S. Converse, Printed by Hezekiah Howe, New Haven. New York, 1828. URL: <https://www.abebooks.com/first-edition/American-dictionary-english-language-containing-whole/12063492965/bd> (accessed 04 November 2021). (in English)
9. Khayek F. (1989) Konkurentsyya kak protsedura otkrytyya [Competition as an opening procedure]. *Myrovaya ekonomika y mezhdunarodnyye otnosheniya*. vol. 12. pp. 6-14. [in Russian]
10. Khoskynh A. (1993) Kurs predprynymatel'stva [Entrepreneurship course]. Moscow: Mezhdunar otnosheniya. 352 p. (in Russian)
11. Skobkin S.S. (2000) Est li u nas industriia gostepriimstva? [Do we have a hospitality industry]. *Hotel Parade*, vol. 4, pp. 1-6 [in Russian].
12. Davydova O. (2011) Industriia hostynnosti u konteksti provedennia Yevro-2012 [Hospitality industry in the context of Euro 2012]. *VISNYK Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Serii Ekonomika*, vol. 121–122, pp. 44–48. (in Ukrainian)
13. Dyshkantiuk O.V. (2016) Formuvannia infrastruktturnoho zabezpechennia sfery hostynnosti [Formation of infrastructure support of hospitality sector]. *Ekonomist*, vol. 7, pp. 25–28. (in Ukrainian)
14. Rudenko V.P. (2011) Osnovi gotelnoyi spravy [Basis of the Hotel Business]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury. 368 p. (in Ukrainian)
15. Holov S.F. (2018) Upravlinskyi oblik [Management Accounting]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury. 534 p. (in Ukrainian)